

РОДОВО БУЏЕТСКА ИЗЈАВА

1. Податоци за избраната Програма

1. **Име на програмата:**

ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ ИА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISE SEVERIUT
Министерство за труд и социјална политика
Ministria e Punës dhe Politikës Sociale

Бр.-Nr. 17-2746/1
30-03-2021 20____ год.-v /e.
СКОПЈЕ - SHKUP

Сектор (организациона единица) надлежен за спроведување на програмата:

Вид на програмата

- Хоризонтална
 Вертикална

Како програмата е поврзана со Стратегијата за родова еднаквост 2013-2020:

Вклучувањето на родовата перспектива во политиките, стратешките планови и буџетите е еден од приоритетите на кои е посветена Владата на Република Северна Македонија. Имплементацијата на политиките од областа на родовата еднаквост придонесува кон унапредување на еднаквите можности на жените и мажите во сите области на општественото живеење.

Националната стратегија за родова еднаквост е основниот стратешки документ на Република Северна Македонија со кој се воспоставува сеопфатна рамка за унапредување на родовата еднаквост и зајакнување на жените. Во тек е донесување на Стратегијата за родова еднаквост 2021-2026 која е четвртиот стратешки документ во оваа област и ја следи и се надоградува на Националната стратегија за родова еднаквост 2013-2020, и останатите клучни политики од оваа област г. Преку усвојување на овој документ Република Северна Македонија јасно се насочува кон интегрирање на родовата перспектива во политиките и стратегиите, сузбивање на стереотипите и насилството кон жените, унапредување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот и следење на состојбата со родовата еднаквост преку релевантни податоци и индикатори.

Уште една важен инструмент чија цел е унапредување на родовата еднаквост е родово одговорното буџетирање во политиките и програмите на Владата за чија имплементација во пракса беше донесена Стратегијата за родово одговорно буџетирање и Методологија за родово одговорно буџетирање за органите на државната управа. Родовото одговорно буџетирање е едно од стратешките цели на Националните акциски планови за родова еднаквост.

Сепак и покрај сите настојувања за унапредување на родовата еднаквост, пандемијата со коронавирусот предизвика непроценливи економски и социјални последици, во многу области на општественото делување. Здравствената криза многу брзо се претвори во

општа криза (економска, социјална, образовна, културолошка, но не помалку и психолошка). Мерките кои беа преземани за да се спречи ширењето на вирусот затворија цели економски гранки (угостителство, туризам, транспорт и други), а со тоа беа загубени огромен број на работни места, дојде до намалување на платите на вработените, пакање на животниот стандард и квалитетот на живот.

Во време кое налагаше итна реакција, Владата на Република Северна Македонија со соодветни мерки се справува со негативните ефекти од корона кризата донесувајќи 4 пакет мерки. Економските пакет мерки се наменет за економска и социјалната сигурност на нашите граѓани и за компаниите, за стабилна и развојна македонска економија, подобрување на ликвидноста на стопанството,

Сепак, признавањето дека жените и мажите се погодени на различни начини од кризата, и не секогаш во исти насока е основен чекор за разбирање на примарните и секундарните ефекти на тековните кризи врз различни индивидуи и заедници, и предуслов за создавање ефективни, правични политики

Оттука родово-буџетската анализа ќе ги опфати следењена најактуелните економски мерки и ќе даде насоки за пивно унапредување со цел обезбедување на еднаквост во пристапот до помошта наменета за справување со последиците од Ковид-19 кризата.

Краток осврт на програмата:

Поддржката за креирање нови работни места е мерка во (Оперативниот план за вработување (егзистира од 2017), чија цел е поттикнување на вработувањето на невработените лица во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија (примарно насочени кон социјални/општествени цели и чиј профит се реинвестира за остварување на тие цели односно, организации што се занимаваат со економска активност при вршење на дејност), т.е активност класифицирана според Националната класификација на дејности со која организациите ги остваруваат своите цели утврдени со статутот.

Целта на овие политики и програми е да се постигне зголемена стапка на вработеност, намалување на сиромаштијата и економска активност.

Поддржката за вработување може да биде во форма на субвенција на плати, или во форма на грант за набавка на нова опрема и/или материјали.

Сите евидентирани невработени лица и работодавачи имаат пристап до програмите, односно мерките и услугите за вработување. Правото на учество се определува врз основа на усвоите и критериумите дефинирани за секоја одделна програма односно мерка и услуги за вработување, и како општо правило е земен принципот на еднаква застапеност според Законот за еднакви можности на жените и мажите, како и учество на млади лица лица до 29 години од најмалку 30%. При селекцијата на учесниците во програмата и мерките се зема во предвид и Рамномерниот регионален развој.

Оваа мерка има три подмерки и тоа: субвенционирање на плати, вработување и раст на правни субјект, вработување и раст на правни субјект кои создаваат нови работни места во услови на Ковид 19, поддршка за вработување на лица со инвалидитет.

Корисници на оваа мерка можат да бидат :

- Миро и мали претпријатија
- Граѓански организација
- Социјални претпријатија
- Нови претпријатија основани преку програмите за самовработување
- Невработени лица евидентирани во Агенцијата за вработување на РСМ.
- Лица со попреченост кои самостојно вршат дејност како трговец поединец,

работодавач, трговски друштваа за вработување на лица со попреченост-защититни друштва, единици на локална самоуправа и Град Скопје, јавни препријатија, агенции и др.

Финансиски инструменти за реализација на мерката се насочени кон:

- Поддржката за вработување преку на субвенција на плати, вклучува еднократна финансиска поддршка исплатена за период од 3, 6 или од 12 месеци, од кои дел се однесуваат на трошоците за плати, а дел за трошоците за обука на ново вработени лица со полно работно време. Висината на поддршка изнесува 19 000 денари месечно за период од 3, 6 или 12 месеци за вработување на лица од целните групи од кои 18. 000 денари како субвенција на платата на вработеното лице и 1.000 денари за направените трошоци за подготовка на лицето во работниот процес;
- Поддржката за вработување преку вработување и раст на правни субјекти вклучува поддршка за нови вработувања од 92 000 денари, 768 750 денари и 1000 000 денари (во зависност од возраста и бројот на одобрени вработувања);
- Поддршка за вработување преку вработување и раст на правни субјект кои создаваат нови работни места во услови на Ковид 19 опфаќа поддршка за вработување од 260 000 денари до 1 302 000 денари(во зависност од возраста и бројот на одобрени вработувања);
- Мерката поддршка за вработување на лица со попреченост вклучува различни видови финансиска поддршка и тоа: вработување на лице со попреченост на неопределено време за што се доделуваат 20 просечни нето плати исплатени во Република Македонија за претходната година пред вработувањето, односно 40 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година пред вработувањето доколку станува збор за слепо лице или за лице со попреченост што се движат со помош на инвалидска количка; адаптација на работно место за што се доделуваат финансиски средства во висина до 100 000,00 денари; набавка на опрема за што се доделуваат средства во висина до 200 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија во претходната година, при што основен критериум за висината на доделените средства е бројот на вработени инвалидни лица; вработно оспособување на вработени и невработени инвалидни лица.

Учеството во програмата и селекцијата на работодавачи се врши во согласност со следните критериуми:

- Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддржката, не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос (поради отказодрботникот), остварување на право на пензија, смрт или неспособност за работа;
- На денот на аплицирање ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- Да нема финансиска загуба во претходната година освен ако загубата е направена поради капитални инвестиции од страна на правниот субјект;
- Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации што во моментот на аплицирање можат да немаат вработено лице;

Начинот на пријавување е преку Јавен повик/Известување, Пријава, Посредување и повикување од евиденцијата од страна на вработеното лице во Центарот за вработување.

Реализацијата се одвива преку јавен повик, а постапката предвидува поднесување на апликација, процес на селекција, потпишување на договор за грант за набавка на нова опрема и/или материјали или вработување и последниот чекор мониторинг или следење на мерката

Реализацијата на мерката поддршка за креирање на нови работни места, според податоците на АВРСМ се движиле околу 96%.

2. Анализа на состојбата (објаснете кои се родово релевантните прашања во секторот/областа опфатен/а со програмата и кои фактори придонесуваат кон родово нееднаквост)

ВОВЕД

Иако вработувањето директно зависи од економскиот раст и развој, како посебен напор за постигнувањето на поголема вработеност, Владата на Република Северна Македонија донесува политики и активни мерки на пазарот на трудот

Рамката на Политиката за вработување на Република Северна Македонија е дефинирана со Програмата за работа на Владата на РСМ 2020-2024, Ревидирана програма за реформа во вработувањето и социјална политика 2020 година, Национална стратегија за вработување на Република Северна Македонија 2020 година.

Како резултат на предизвикот со кој се соочуваше Република Северна Македонија, на пазарот на трудот, во 2002-та година првпат беа воведени активните мерки за вработување. А од 2007 година, почнаа да се изработуваат оперативни планови за активни политики за вработување од страна на Министерството за труд и социјална политика (МТСП). Во овие планови се дефинираат видот на активните мерки за вработување, целните групи, потребните финансиски средства, конкретните активности и роковите за реализација. Целта на овие мерки за вработување е социјалното вклучување на ранливите категории на пазарот на трудот, намалувањето на невработеноста, зголемувањето на вработеноста кај лицата кои се долгорочно невработени и зголемувањето на конкурентноста на економијата. Активните мерки за вработување може да ги користат евидентираниите невработени лица во Агенцијата за вработување.

Предмет на родово анализа е мерката *Поддршка за креирање на нови работни места* ќе влијае врз поттикнувањето на вработување на невработените лица во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и здруженија на граѓани. *Поддршката за вработување може да биде во форма на субвенционирање на плати или во форма на грант за набавка на нова опрема или материјали.*

Целта на анализата е да се види колку вработеноста преку преземените мерки се зголемува кај жените и мажите, односно се намалува невработеноста, колку средства за субвенции се потрошени за вработување на жени и мажи и за субвенционирање на нивните плати, колкави се платите на жените и мажите кои се субвенционираат, во кој сектор се вработени и сл.

Но пред да на правиме родово анализа на оваа мерка, ќе се осврнеме на актуелната состојба на пазарот на трудот, односно на движењата на активното население во 2018, 2019 и 2020 година, како и на невработеноста во истиот период.

2.1 СТАПКА НА АКТИВНОСТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОД 2018-2020 ГОДИНА

Според податоците на Државниот завод за статистика, во анализираниот период, се забележува дека стапката на активност (учеството на работната сила кај работоспособното

население на возраст од 15 години и повеќе) се движи од 56.9% во 2018 година до 55,8% во трети квартал 2020 година т.е. имаме благо намалување од 1,1 процентен поен. Од анализата може да забележиме дека стапката на активност е мошне ниска, во споредба со стапката на економска активност на населението во ЕУ, која изнесува, во во третиот квартал на 2020-тата година, 73,4%.¹

Од Табелата 1 може да се забележи дека највисоката стапка на активност, кај обата пола, има возрастната група од 25 – 49 години и се движи 80%, додека тренд на мало зголемување на активноста имаме и кај возрастната група од обата пола од 50 – 64 години. Доколку се анализираат стапките на активност на населението според половата структура, може да се забележи голем родов јаз кој се движи од 24.6 процентни поени (п.п.) во 2018-тата година до 23.4 процентни поени во 2020-тата година трето тромесечје. Иако имаме мало намалување, сè уште е далеку од европскиот просек кој, во анализираниот период, се намалува и се движи од 11,1% во 2018-тата година, до 10,9,2 % во 2020-тата година. Стапката на активност на мажите се движи во рамките на европскиот стандард, додека кај жените, таа е пониска за 24 п.п. во просек, па поради тоа, родовиот јаз е значително поголем во Република Северна Македонија, отколку во ЕУ.

Ако се анализира, стапката на активност по региони, ќе се забележи дека најголема активност на работноспособното население имаме во југоисточниот регион се движи од околу 67 % . Најниска стапка на активност имаме во Полошкиот регион и се движи од 50,5% во 2018 година до 51,9% во 2019 година (Табела 2).

Иако се нагласува дека често експонирани причини за ниската активност на жените на пазарот на трудот се традиционалните поделби на улогите во домот и степенот на образованието, сепак треба да се направат и пообемни анализи за степенот на дискриминација на работното место, за флексибилното работно време за мајките на мали деца како и на други фактори кои влијаат врз подобрувањето на пристапот до пазарот на трудот. Исто така, покрај овие причини, за нискиот степен на активност на жените на пазарот на трудот може да влијае и големиот износ на дознаки што е карактеристичен за нашата земја

Исто така, податоците (Табела 1) ни укажуваат дека, кај младата популација (15-24 години), има најнизок степен на активност. Како причини за ниската активност на младите на пазарот на трудот, од една страна, се наведуваат малите можности за вработување како неискусни работници, така што тие се обесхрабруваат, а од друга страна, неподготвеноста на работодавците да инвестираат во едукацијата и во обуката на младите. Неодминлив фактор на влијание врз неактивноста кај младите е и самиот процес на транзиција од училиште на работа². Други причини за ниската стапка на економска активност на младите се образовните политики: задолжителното средно образование и отворањето на нови универзитети, дисперзираните студии, намалувањето на партиципацијата за студирање, што влијае врз младите тие да го одложат периодот на вклучување на пазарот. Според ДЗС, во прва година на студии, во академската 2018/2019 година, се запишани 13 931 студенти, додека истата година завршиле средно образование 17.542 ученици,³ тоа значи дека од учениците кои завршиле средно образование 78,2% се запишале на факултет.

Стапката на активност е во право пропорционална врска со завршеното образование, така што колку што е образованието повисоко, стапката на активност е висока, па така, највисока активност има кај лицата со завршено високо образование (Табела 3).

2.2. СТАПКА НА НЕВРАБОТЕНИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОД 2018-2020 ГОДИНА

Невработеноста претставува економски и социјален проблем со кој се соочуваат

¹ (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsq_argaed/default/table?lang=en).

² Политиките на пазарот на трудот и сиромаштијата во Република Македонија 2008-2013 <https://core.ac.uk/download/pdf/213961909.pdf>

³ <https://www.stat.gov.mk/pdf/2019/2.1.19.05.pdf>

голем број земји во светот, без разлика дали тие се развиени или не. Високата стапка на невработеност со себе повлекува проблеми како што се сиромаштијата, нискиот квалитет на животот на населението, социјалната несигурност, од една страна, а од друга страна, тоа влијае врз искористеноста на ресурсите и на економскиот раст, како и врз зголемувањето на трошоците што државата ги дава во вид на социјални трансфери, зголемени трошоци за здравствени услуги и на трошоци за зголемен криминал.⁴

Во анализираниот период, од 2018-тата до 2020-тата година, стапката на невработеност е намалена за 3 процентни поени, од 20,7% во 2018-тата година, до 16,5%, во 2020-тата година (трето тримесечје). Ако во последната деценија се направи споредба на движењата на пазарот на трудот, може да заклучиме дека имаме благи позитивни тенденции. Сепак, родовиот јаз на пазарот на трудот и понатаму останува голем.

При анализа на невработеноста, многу е важно да се анализира стапката на невработеност според возраст. Ова е битно, за да се дознае кои старосни групи се со висока стапка на невработеност, како и мерките кои треба да се преземат, со цел да се намали стапката на невработеност.

Од Табелата 4 можеме да забележиме дека во анализираниот период стапката на невработеност има опаѓачки тренд, односно стапката на невработеност се намалува кај сите старосни групи и пол. Иако има тренд на намалување, стапката на невработеност кај младата популација (15-29 години) сè уште е висока. Стапката на невработеност кај младите се намали во споредба со претходните години на 35,6% во четвртиот квартал од 2019 година. Сепак, останува главна грижа, која се решава со понатамошното спроведување на Шемата за Младинска гаранција на целата територија на земјата од податоците може да се забележи дека и другите возрастни категории не стојат мошне добро.⁵ Кога станува збор за лицата од 24 до 49 години, оваа возрастна група се карактеризира со најголема работоспособност, при што забележуваме пад на невработеноста. Намалувањето на невработеноста кај оваа старосна група е најзначајно, бидејќи оваа група е со најголема работоспособност. Во анализираниот период има пад на невработеноста кај жените, за 4 процентни поени.

Сепак, структурните проблеми продолжија да нанесуваат штета на економскиот потенцијал за зголемување на продуктивноста. Стапките на учество остануваат ниски, особено за жените, дури и покрај тоа што родовиот јаз е стеснет понатаму во 2019 година, на 21.2 п.п. (76.7% од мажите, а 55% од жените учествуваат во пазарот на трудот), во однос на просекот на претходните 5 години (30 п.п.). Стапката на млади невработени, се намалува бавно но постојано во последните неколку години, паѓајќи од над 12 п.п. помеѓу 2015 година и првиот квартал на 2020 година, на 34,9%, главно на сметка на емиграција, но, исто така, поддржано со програмата Младинска гаранција на Владата. Стапката на вработување се зголеми уште повеќе, но и понатаму е на ниско ниво. Околу 80% од невработените се долгорочно невработени, што главно ја одразува неусогласеноста на вештините.⁶

Според извештајот на АВРСМ за 2019 година, структурата на активните баратели на работа според профил и образование најбројни се од профилот на продавачи, бравар, машино бравар, автомеханичар, кофенционер, стругар, готвач, економски техничар, машински техничар, земјоделски техничар, медицински сестри, конфекциски техничар, дипломиран економист, дипломиран правник, професор по одделенска настава по македонски јазик, професор по одделенска настава по албански јазик, социјален работник. Понатаму, од магистри на науки во евиденцијата на невработени најбројни се магистри по економски науки, по фармација, политички науки. Од доктори на науки евидентирани се доктори по политички науки, историски науки педагогија и социологија.

3. РЕЗУЛТАТИ ОД ДОСЕГАШНАТА ПОДДРШКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ ПРЕКУ ПРОГРАМАТА ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА

3.1 Субвенционирање на плати

⁴ <http://isppi.ukim.edu.mk/images/392333NEVRABOTENOST%20-%20rizici%20i%20predizvici-%20FINALNA%20FINALNA%20verzija-%2024%2012%202013.pdf>

⁵ <https://www.sep.gov.mk/page/?id=1117#.YCNv2hKiUk>

⁶ нстро

Во Опертаивниот план за 2020 година посебен акцент се става на младите невработени лица до 29 години, како и на корисници на гарантирана минимална помош.

Со Оперативниот план за активните мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2020 година се утврдени програмите, мерките и услугите за вработување кое ќе обезбеди создавање на нови работни места, поддршка за креирање на нови работни места и зголемување на вработливоста на невработените лица, посебно на младите и корисниците на правото на парична помош од социјална заштита.⁷

Во 2020 година беа потпишани 1394 договори со правни лица за вработување 1834 невработени лица (931- мажи, 903 -жени, млади до 29 години -919)⁸ за кои беа потребни 442.832.260,00 денари.

Според Оперативниот план за 2019 година, планираниот опфат изнесуваше 1419 невработени лица евидентирани во АВРСМ, за кои беа потребни 316.941.000 денари. Од административните податоци на АВРСМ во 2019 година беа потпишани 974 договори со правни лица за вработување на 1175 невработени лица (611 жени и 627 млади до 29 годишна возраст).⁹ Од 9/4 договори, 29 договори потпишани се со граѓански организации за вработување на 29 невработени лица (21 жена и 16 млади до 29 годишна возраст).¹⁰

Во 2018 година согласно Опертаивниот план за 2018 година, планираниот опфат изнесуваше 788 невработени лица евидентирани во АВРСМ , за кои беа потребни 166.498.500 денари. Во 2018 година беа потпишани 553 договори со правни лица за вработување на 602 невработени лица 290 беа жени и 508 млади лица до 29 години). Од 553 договори 9 се потпишани со граѓански организации за 10 невработени лица и 4 млади лица до 29 годишна возраст.¹¹

Во табелата 5 даден е приказ на структурата на вработени лица преку мерката субвенционирани плати според целин групи и пол.

Од податоците од АВРСМ според целин групи ни укажуваат дека во анализираниот период најзастапени се невработени жени , млади лица до 29 години, лица со возраст над 50 години, лица со незавршено средно и ли пониско образование, родители со 3 или повеќе деца и невработени роми. Понатаму, од податоците може да се заклучи дека од вкупниот број на вработени од оваа мерка, младите невработени лица до 29 години се најголеми корисници на оваа мерка. Ако се анализира оваа целин група по пол ќе може да се види дека 46% во 2018 и 2019 година се жени , додека во 2020 година 32% се жени.

Понатаму, од административните податоци на АВРСМ, ако се направи анализа според возраст (табела 6), може да се заклучи дека како се зголемува опфатот на невработени лица, пропорционално се зголемува и бројот на вработени лица, посебно на млади до 29 години преку мерката субвенционирани плати.

Според Годишните извештаите за 2018 и 2019 година, за мерката субвенционирани плати за 2018 година биле предвидени 116.495.500 денари, реализирани се 165.642.000, додека за 2019 година предвидени се скоро 37% повеќе финасиски средства, односно 316.941.000 денари а реализирани 307.444.000 денари. Што значи, дека стапката на реализација на мерката за субвенционирани плати во 2019 година е 96.97 % за 2019 година, односно за 2018 година е 99.49%.¹²

3.2. Вработување и раст на правни субјекти

⁷ Ревидиран Оперативен план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2020 година стр.4

⁸ Административни податоци од АВРСМ

⁹ Административни податоци од АВРСМ

¹⁰

<https://av.gov.mk/content/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%98%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%90%D0%92%D0%A0%D0%A1%D0%9C%202019.pdf>

¹¹ Административни податоци од АВРСМ

¹² Годишен извештај за 2018 година и Годишен извештај за 2019 (av.gov.mk) стр.35 и стр. 39

Според Опетативните планови, мерката го има следниот опфат за 2020 година 500 невработени лица евидентирани во АВРСМ, со предност на млади лица до 29 години, корисници на гарантирана минимална помош и Роми, за 2019 година 616 невработени лица евидентирани во АВРСМ, со предност на млади лица до 29 години, и корисници на гарантирана минимална помош, додека за 2018 година 300 невработени лица евидентирани во АВРСМ, со предност на млади лица до 29 години. Висината на грантот за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува 92.000 денари, за лица до 29 години возраст висината на грантот за вработено едно лице изнесува 153.750 денари, а за лица корисници на гарантирана минимална помош и за невработени лица од ромска етничка заедница, висината на грантот за вработено едно лице изнесува 200.000 денари.

За 2019 година висината на финансиската поддршка е исто така 92.000 денари, 768.750 денари или 1.000.000 денари (во зависност од возраста и од бројот на одобрени вработувања). Висината на грантот за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува 92.000 денари, за лица до 29 години возраст висината на грантот за вработено едно лице изнесува 153.750 денари, а за лица корисници на гарантирана минимална помош, висината на грантот за вработено едно лице изнесува 200.000 денари.

За 2018 година висината на финансиската поддршка е исто така 92.000 денари, 768.750 денари или 768.750 денари (во зависност од возраста и од бројот на одобрени вработувања). Висината на грантот за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува 92.000 денари, за лица до 29 години возраст висината на грантот за вработено едно лице изнесува 153.750 денари. Максималниот број лица вработени преку програмата изнесува 5, пресметувајќи ги и оние вработувања што се склучиле преку програмата во изминатите години.

Според податоците на АВРМ за анализираниот период оваа мерка ја користеле 1116 претпријатија и тоа: 2020 година - 395, 2019 година - 456 и 2018 година - 265. Во табелата 7 може да се види и структурата на претпријатијата.

Според податоците на АВРСМ број на поднесени пријави согласно целна група во 2020 година е следен: млади лица до 29 год 418 лица, над 29 год 345 лице, корисници на гарантирана минимална помош 1 лице, Роми 46; Понатаму во 2019 година: млади лица до 29 год 504 лица, над 29 год 338 лица, корисници на гарантирана минимална помош 7 лица; и во 2018 година: млади до 29 год 310 лица, над 29 год 217 лица. Во табелата 8 и 9, даде ни се податоци за вработени лица по целни групи за 2018, 2019 и 2020 година.

Во однос на дејноста од која доаѓаат претпријатијата согласно податоците добиени од АВРМ во 2018 година може да се забележат следниве дејности: земјоделство, шумарство и рибарство; преработувачка индустрија; градежништво; трговија на големо и трговија на мало; транспорт и складирање; објекти за сместување и сервисни дејности; информации и комуникации; дејности во врска со недвижен имот; стручни, научни и технички дејности; административни и помошни услужни дејности; образование; дејности на здравствена и социјална заштита; уметност, забава и рекреација; други услужни дејности. Во 2019 година оваа област се проширува и за две фирми со дејност финансиски дејности и дејности на осигурување. Истите дејности се појавуваат и во 2020 година како корисници на оваа мерка.

Во табела 10 дадена е структурата на образование на невработените лица корисници на оваа мерка.

Според Годишните извештаи за 2018 2019 година, стапката на реализација на мерката: Вработување и раст на правни субјекти за 2018 година е 94,57%, додека во 2019 година изнесува 98,25%.¹³(види табела 11 и 12)

3.2 А Вработување и раст на правни субјекти кои создаваат нови работни места во услови на КОВИД 19

Поради светската здравствена криза, која ги погоди сите сфери на општеството, а посебно економијата, Владата на РСМ донесе низа економски мерки. Во ептември 2020

¹³ Годишен извештај за 2018 година и Годишен извештај за 2019 (av.gov.mk) стр.35 и стр. 39

година е ревидиран Оперативен план план за активните програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2020 година. Во овој план вклучена е вклучена нова мерка: Вработување и раст на правни субјекти кои создаваат нови работни места во услови на КОВИД 19.

Целта на мерката е поддршка во креирање на нови работни места во микро, мали и средни правни субјекти погодени од КОВИД 19, притоа предност при вработување имаат лицата кои ги изгубиле своите работни места со појавување на пандемијата „Ковид 19“ од март 2020 година. Со оваа мерка предвидено е да се опфат 600 невработени лица притоа од нив треба да се 30% млади до 29 години, 50% жени и индикативно 2% лица со попреченост. Висината на финансиската поддршка за ново вработување зависи од бројот на нови вработувања (од 1-5 вработувања) и се движи од 260.000 до 1.302.000 денари.

За оваа мерка може да аплицираат правни лица кои се регистрирани согласно Законот за трговски друштва и регистрирани занаетчии, ги имаат подмирено обврските за даноци и придонесе, освен ако не им е одобрено одложено плаќање со посебни прописи, не е во стечај или ликвидација.

При селекција предност ќе им се даде на микро и мали претпријатија кои вработуваат најмногу 20 лица. Исто така, предност во селекцијата ќе имаат друштва со најмалку 20% пониски приходи остварени во март-август 2020, во однос на истиот период 2019 година. Како и работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време.

Работодавачите кои вработуваат лица со оваа мерка е должен да вработи лице со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 12 месеци. Како и, работодавачот е должен целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработени.

3.3 Поддршка за вработување на лица со попреченост

Според податоците на АВРСМ, во 2018 година од вкупно 218 поднесени барања 163 барања се за вработување на 231 лице од кои 85 се жени, во 2019 година, од вкупно 187 поднесени барања, 144 барања се за вработување на 248 лица од кои 75 се жени. додека во 2020 година, од вкупно 177 поднесени барања, 136 барања се за вработување на 200 лица од кои 61 се жени.

Донесувањето на Решенијата за доделување на средства од Посебниот фонд е во надлежност на Управниот одбор на Агенцијата за вработување, согласно член 16 став 3 од Законот за вработување на инвалидни лица. Притоа, во 2020 година, Управниот одбор на Агенцијата за вработување донесе 129 позитивни решенија за вработување на 189 лица од кои 56 се жени. Во 2019 година, Управниот одбор на Агенцијата за вработување донесе 141 позитивно решение за вработување на 230 лица од кои 79 се жени. Управниот одбор на Агенцијата за вработување во 2018 година, донесе 153 позитивни решенија за вработување на 209 лица од кои 78 се жени. (Табела 13).

3. Предложени интервенции (наведете ги интервенциите кои сметате дека ќе ги намалат родовите нееднакости во секторот/областа)

Од анализата на резултатите од имплементација на мерката Поддршка на нови работни места може да заклучиме дека е константно успешна во поглед на покажаниот интерес од невработените лица и работодавачите на микро, мали и средни претпријатија, бројот на поднесени апликации и одржливост на претпријатијата, и истата треба да продолжи да се спроведува и во наредните години.

Имено според анализата на мерката по целни групи ни укажуваат дека во анализираниот период најзастапени се невработени жени, млади лица до 29 години, лица со возраст над 50 години, лица со незавршено средно или пониско образование, родители со 3 или повеќе

деца и невработени роми.

Податоците по пол ни укажуваа дека 46% во 2018 и 2019 година се жени кориснички на оваа мерка, додека во 2020 година 32% се жени. Исто така како се зголемува бројот на опфатот на невработени пропорционално се зголемува и бројот вработени лица, посебно жени. Според структурата на образование на невработените лица кои се вработиле со мерката најголемиот број невработени лица имаа завршено средно и основно образование. Забележан е тренд на намалување користење на оваа мерка од старна на лица со инвалидитет.

Анализата покажува дека оваа мерка е родово одговорна, но интервенциите треба насочат кон:

- промовирање на мерките на жени корисници на гарантирана минимална помош, на жени ромки и припаднички на други етнички заедници преку соработка на Центрите за социјална работа и Центрите за вработување на локално ниво;
- унапредување на информирањето и промоција на активните политики за вработување во локалните заедници во руралните средни преку ангажираност на општините и на координаторите за еднакви можности во локалната самоуправа
- менторка поддршка од страна на Центрите за вработување во надминување на различни бариери и предизвици при аплицирање на жените – кориснички на гарантиран минимален приход, жени ромки, припаднички на други етнички заедници и жени со инвалидитет.
- родово разделени податоци по категории: образование, по плански региони, по висина на субвенционирани плати, должина на субвенцијата

4. Очекувани резултати од програмата (опишете низ кои практични чекори ќе ги постигнете резултатите кои ќе обезбедат подобри можности и за жените и за мажите во имплементацијата на програмата и како постигнувањето на тие резултати ќе помогне во унапредување на еднаквоста).

Со преземање на одредени интервенции во период на следење на програмата имплементацијата на мерката (2021-2024 очекуваме:

- Да се зачуваат работните места во оние сектори кои се погодени од пандемијата;
- Поддршка на економијата и фирмите за да се справат со предизвиците од ковидпандемијата;
- Да се зголеми бројот на вработени жени и младите, особено на корисниците на гарантирана минимална помош, припадници на етнички заедници;
- Да се намали долгорочната невработеност и зависноста од гарантиран минимален приход, со ефективно вклучување на ранливи групи, особено корисници на гарантиран минимален приход;
- Подобрена соработка на Центрите за социјална работа и Центрите за вработување на локално ниво во реализација на индивидуалните планови за вработување на корисниците на гарантирана минимална помош, заради негово учество во активните мерки за вработување;
- Зголемување на бројот на вработени жени неактивни на пазарот на трудот;
- Промовирање на активните мерки кај не активното население, посебно жените во руралните средини и малите етнички заедници;
- Креирање на посебни промотивни мерки за охрабрување на жените кориснички гарантирана минимална помош и припаднички на етнички заедници за вклучување во мерката Поддршка на нови работни места.

5. Аутпут индикатори

- 10 информативни сесии годишно од страна на АВРМ - Центрите за вработување за промоција на мерките за креирање и поддршка на нови работни места;
- Вклучување на Центрите за социјална работа во промоција на мерките за поддршка на нови работни места;
- Зголемување за 10% на бројот на жени апликанти кориснички на гарантирана минимална помош, жени ромки, припаднички на етнички заедници и жени со инвалидитет;
- Број на жени управители на фирми корисници на мерката Поддршка на нови работни места;
- Зголемување на бројот на корисници на Поддршка на нови работни места од страна на лица корисници гарантирана минимална помош (мажи и жени), жени ромки и жени со инвалидитет;

- Број на жени и мажи апликанти за мерката Поддршка на нови работни места;
- Број на жени и мажи чии плати се субвенционирани, поделно за секој вид на мерка;
- Времетраење на субвенцијата, податоци поделени по пол;
- Број на опфатени невработени лица од рурални и неразвиени средини;
- Број и висина на грант податоците поделени по пол, намена на грантот податоци поделени по пол;
- Број на жени и мажи управители на фирми кои добиле грант од мерката Поддршка на нови работни места;
- Број на спроведени кампањи за промоција на мерката Поддршка на нови работни места;
- Број на вработени жени и мажи преку мерка за вработување Поддршка на нови работни места;
- Број на вработени жени и мажи преку мерката за вработување Поддршка на нови работни места кои не се активни на пазарот на трудот.

6. Буџет на програмата/извор на средствата

	2021	2022	2023
Вкупен планиран буџет за ОП по години	1.700.000.000	1.870.000.000	2.100.000.000

Изработиле:

М-р Габриела Маџоска
Јасмина Иванова
Даниела Јованова
Одобрил: Светлана Цветковска

Министер
Јагода Шахпаска

Анекс на табели

Табела 1. Стапка на активност на пазарот на трудот 2018-2020 година

Возраст	2018			2019			2020(трет квартал)		
	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи
15-24	31.1	22.5	40.0	32.2	25.8	38.1	31.2	23.5	38.5
24-49	80.0	67.8	91.7	80.9	70.2	91.2	78.4	69.3	87.2
50-64	59.0	41.3	76.7	59.4	43.5	75.3	59.6	42.9	76.4
65+	4.7	2.9	6.9	3.9	2.8	5.2	3.9	2.1	6.0
Вкупно	56.9	44.6	69.2	57.2	46.6	67.8	55.8	45.5	68.9

Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstение.aspx?rbtxt=98>

Табела 2. Стапка на активност на пазарот на трудот 2018-2019 година

Региони	2018	2019
Република Северна Македонија	56.9	57.2
Вардарски регион	60.0	61.8
Источен регион	60.4	58.9
Југозападен регион	55.9	57.0
Југоисточен регион	67.9	67.6
Пелагонски регион	64.9	64.5
Полошки регион	50.5	51.9
Североисточен регион	54.2	55.2
Скопски регион	54.2	53.3

Извор: ДЗС, http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_PazarNaTrud_AktivnosNaNaseleNie/090_PazTrud_Reg_StapAkt_mk.px/table/tableViewLayout2/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

Табела 3. Стапка на активност на населението според школската подготовка и пол

година	2018			2019		
	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи
вкупно	56.9	44.6	69.2	57.2	46.6	67.8
без образование	17.0	7.9	47.2	23.1	14.1	44.9
не завршено образование	21.7	12.9	41.7	24.4	15.8	44.7
основно образование	34.2	19.4	53.5	34.0	51.4	50.4
3 години средно образование	63.3	54.5	68.3	62.5	57.4	68.9
4 години средно образование	66.9	54.8	76.2	66.8	57.6	74.1
Висше образование	52.2	52.8	51.6	50.6	53.1	48.3
високо образование	85.5	86.1	83.8	85.2	85.2	85.2

Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstение.aspx?rbtxt=98>

Табела 4. Стапка на невработеност по пол и возраст 2018-2020

година	Стапка на невработеност	Вкупно		15-24		24-49		50-64		65+		15-64	
		ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м
2018	20.7	19.9	21.3	43.2	46.6	19.4	19.6	14.4	17.4		2.2	20.1	21.5
2019	17.3	18.4	16.5	38.9	33.4	17.7	16.3	13.9	11.9	0.5	0.2	18.6	16.6
2020 /III	16.5	15.9	17.0	36.2	34.1	15.7	16.4	10.8	13.6			16.0	17.2

Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstenie.aspx?rbtxt=98>Табела 5. Според целни групи за период од 2018,2019 и 2020 година¹⁴

Целна група	2018		2019		2020	
	Број на вработени	Број на вработени жени	Број на вработени	Број на вработени жени	Број на вработени	Број на вработени жени
Невработени жени			154	154	448	448
Невработени лица најмаку 1 година	60	33	91	28	84	31
Млади лица до 29 години	345	159	570	261	753	248
Деца без родители и родителска грижа	1	0				
Жртви на семејно насилство			0	0		
Корисници на НИ по основ на невработеност	3	1	6	3	4	2
Корисници на социјална помош	3	1				
Невработени инавалдни лица			12	4	14	4
Невработени роми	1	0	16	7	33	14
Осудени лица по отпуштање на казено поправни установи	5	4			2	0
Поранешни корисници на дроги			0	0	2	0
Родители на деца со пречки во развој	1	0	4	2	4	1
Родители со 3 или повеќе деца	12	7	17	5	43	11
Самохрани родители	4	4	1	1	5	3
Лица со возраст над 50 години	99	44	166	80	212	90
Корисници на програмата УПН за средно образование	1	1	1	0		
Лица со незавршено средно или пониско образование	60	29	111	40	174	41
Жени припадници на помали заедници	6	6	26	26	10	10

¹⁴ Исто.

Табела 6. Број на вработени лица преку мерката субвенционирани плати според возраст за 2018,2019 и 2020 година¹⁵

Возраст	2018	2019	2020
До 29 години	360	627	919
30-49 години	126	348	529
50 +	116	200	323

Табела 7. Структура на предпријатијата кои ја користеле мерката : Вработување и раст на правни субјекти

Година	Вкупно	Големина			Вкупно вработени			Жени		
		мали	микро	средни	мали	микро	средни	мали	микро	средни
2018	265	25	234	1	57	285	5	32	129	2
2019	456	42	406	6	84	522	15	44	248	7
2020	365	43	345	5	82	432	18	49	197	12
Вкупно	1116	110	985	12	223	1239	38	125	574	21

Табела 8. Број на вработени лица по пол и возраст преку мерката: Вработување и раст на правни субјекти за период 2018-2020 година

Година	Вкупно	Жени	Млади до 29 години	Возраст од 30-49	Возраст 50 и повеќе години
2018	323	156	200	102	21
2019	588	281	358	183	47
2020	528	256	301	167	60
вкупно	1500	720	913	456	131

Извор: АВРМ

Табела 9. Целни групи вработени преку мерката: Вработување и раст на правните субјекти за период 2018 -2020 година

Година	Целна група	Број на фирми	Број на барани лица
2018	Млади лица до 29 години	242	340
2018	Невработени лица	166	235
2019	Корисници на социјална помош	6	7
2019	Млади лица до 29 години	384	514
2019	Невработени лица	250	355
2020	Млади лица до 29 години	308	436
2020	Невработени корисници на ГМП	1	1
2020	Невработени лица	225	360
2020	Невработени Роми	32	47

Табела 10. Структурата на образование на невработените лица кои се вработиле со мерката: Вработување и

¹⁵ Административни податоци од АВРСМ :број на вработени лица по возраст-до 29 години;од 30 до 49 години; и 50+ години;

раст на правни субјекти за период од 2018-2020 година

	2018	2019	2020	Вкупно
Нема образование	9	13	31	53
Основно образование нишко	4	8	7	19
Основно образование	65	145	122	332
Средно образование стручно	31	51	42	124
Средно образование	160	306	259	752
VIA Втор циклус на студии: магистерски академски студии	7	8	5	20
VIII Трет циклус на студии: докторски студии				-
VIB Втор циклус на студии: специјалистички студии		4	1	5
VIA Прв циклус на студии: универзитетски 240, стручни 240	50	57	46	153
VIB Прв циклус на студии: универзитетски 180, стручни 180	18	28	15	61
VA Стручни студии од 60 до 120 кредити	3	1	4	8
VB Стручно образование поврзано со првот циклус на студии до 60 ЕКТС				-
Вкупно	347	621	532	1500

Табела 11. Реализација на мерката за 2018 година: Вработување и раст на правни субјекти

Година	Планиран Опфат на Лица	Реализација по лица	% на Реализација	Предвидени финансиски средства	Реализирани фин. Средства – Буџет на АВРМ	% на реализација	Извори на средства
2018	367	347	94.55	47,322,000.00	44,754,323.00	94.57	АВРМ

Табела 12. Реализација на мерката за 2019 година: Вработување и раст на правни субјекти

Година	Планиран Опфат на Лица	Планирани средства	Поднесени апликации		Склучени договори								Исплатени средства со дек. 2019
			Работо давачи	Побарани лица	Лица во договор	%	Млади	%	Жени	%	роми	%	
2019	629	81,555,456.00	678	876	621	98.73	387	62.32	298	47.99	14	2.25	80,127,952.00

Табела 13. Поддршка за вработување на лица со попреченост

Поддршка за вработување на лица со попреченост						
период	Број на поднесени барања за доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за вработување на инвалидни лица			Број на одлучени барања за доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за вработување на инвалидни лица		
	Број на поднесени барања	Број на лица	жени	Број на поднесени барања	Број на лица	жени
2018	163	231	85	153	209	78
2019	144	248	75	141	230	79
2020	136	200	61	129	189	56
ВКУПНО	443	679	221	423	628	213